

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تشریفات پرداخت اسناد تجاری در حقوق
ایران و کنوانسیون آنسیترال
(تألیق با قواعد بین‌المللی)

مؤلف:

نگین هادیان جعفری

وکیل پایه یک دادگستری

۱۳۹۹

سرچشمه	هادیان جعفری، نگین، ۱۳۶۸
عنوان قرارداد	ایران، قوانین و احکام Iran, Law, etc
عنوان و نام پدیدآور	برائتات پرداخت اسناد تجاری در حقوق ایران و کنوانسیون آنس رال (قواعد بین‌المللی) / مؤلف نگین هادیان جعفری
مشخصات نشر	تهران: م. دلام، ۱۳۹۹
مشخصات ظاهری	۲۳۲ ص
شابک	978-622-6896-65-8
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص ۲۲۳-۲۷ - همچنین به صورت زیرنویس
موضوع	بازرگانی، اسناد -- ایران
موضوع	Commercial documents -- iran
موضوع	کنوانسیون سازمان ملل متحد درباره برائت و سفته بین‌المللی (۱۹۸۸ م)
موضوع	United Nations Convention on International Bills of Exchange and International Promissory Notes (1988)
موضوع	حقوق تجارت -- ایران
موضوع	Commercial law -- Iran
موضوع	داوری بین‌المللی تجاری
موضوع	International Commercial arbitration
موضوع	برائت -- قوانین و مقررات
موضوع	Drafts -- Law and legislation
موضوع	سفته -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	Promissory notes -- Law and legislation -- Iran
رده بندی کنگره	KMH۹۲۰
رده بندی دیویی	۳۴۶/۵۵۰۷
شماره کتابشناسی ملی	۷۳۶۳۷۹۰

دفتر مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خیابان منیری جاوید، پلاک ۷۴

شماره تماس: ۶۶۴۶۳۲۴۵

www.mehrekalam.ir

تشریفات پرداخت اسناد تجاری در حوزه ایران و کنوانسیون

آنسیترال (تطبیق با قواعد بیسالمی)

مؤلف: نگین هادیان جعفری

چاپ اول: ۱۳۹۹

تیراژ: ۵۰ نسخه

چاپ: غزال

صفحه آرای: بنیامین غفاری

قیمت: ۲۲۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ و متعلق به انتشارات مهر کلام است.

«مسئولیت صحت مطالب کتاب با مؤلف است»

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۸۹۶-۶۱-۸

فهرست مطالب

۱۱	دبیاجد مولف
۱۳	مقدمه
۱۵	فصل اول: مفاهیم و کلیات
۱۶	مبحث اول: مفهوم پرداخت
۱۶	گفتار اول: مفهوم لغوی
۱۸	گفتار دوم: مفهوم اصطلاحی
۲۰	مبحث دوم: برانت ذمه
۲۱	گفتار اول: مفهوم لغوی
۲۲	گفتار دوم: مفهوم اصطلاحی
۲۴	مبحث سوم: مفهوم و انواع اسناد تجاری
۲۴	گفتار اول: مفهوم سند تجاری
۲۷	گفتار دوم: انواع سند تجاری
۲۹	بند اول: اسناد تجاری عام
۲۹	بند دوم: اسناد تجاری خاص
۳۰	بند سوم: اسناد تجاری مورد بررسی
۴۰	مبحث چهارم: انواع مسئولین سند تجاری
۴۱	گفتار اول: مدیون اصلی
۴۴	گفتار دوم: ضامن مدیون اصلی
۴۵	گفتار سوم: سایر امضاکنندگان
۴۶	مبحث پنجم: مسئولین سند تجاری در کنوانسیون آنسیترال

۴۹	فصل دوم: تشریفات بری الذمه شدن مسئولین اسناد تجاری
۵۰	مبحث اول: حلول سررسید و مسئول مربوط به آن
۵۱	گفتار اول: سررسید (موعد پرداخت)
۵۳	گفتار دوم: انواع سررسید
۵۴	بند اول: سررسید به رؤیت یا عندالمطالبه (حال)
۵۵	بند دوم: سررسید به وعده از رؤیت
۵۷	بند سوم: سررسید به وعده از تاریخ صدور سند
۵۷	بند چهارم: سررسید روز معین
۵۸	گفتار سوم: پرداخت پیش از سررسید
۶۰	مبحث دوم: شخص پرداخت کننده
۶۴	گفتار اول: مدیون اصلی
۶۴	بند اول: برائتگیر قبول کننده
۶۷	بند دوم: برات دهنده‌ای که براتش قبول نشده است
۷۴	بند سوم: صادر کننده سفته
۷۵	بند چهارم: صادر کننده چک
۷۷	گفتار دوم: سایر مسئولین
۷۹	بند اول: ظهر نویس
۸۴	بند دوم: ضامن به معنای خاص
۸۸	بند سوم: برات دهنده‌ای که براتش قبول شده است
۹۲	بند چهارم: شخص ثالث قبول کننده
۹۳	بند پنجم: شخص ثالث پرداخت کننده
۹۷	مبحث سوم: ذینفع پرداخت و تکالیف وی
۹۸	گفتار اول: ذینفع پرداخت (دارنده)
۱۰۷	گفتار دوم: تکالیف ذینفع
۱۲۲	مبحث چهارم: پرداخت جزئی
۱۲۵	مبحث پنجم: نوع پول قابل پرداخت
۱۲۸	مبحث ششم: عدم اعطای مهلت جهت پرداخت

دیباچه مولف

اسناد پرداخت سند تجاری مهمترین هدف از صدور یک سند تجاری است و هر دارنده‌ای به امید وصول وجه از سوی مدیون، سند را به جای پول نقد قبول می‌کند. یک سند تجاری هر اندازه هم که دقیق تنظیم و صادر شده باشد بدون پرداخت وجه آن بی‌فایده است. به عبارتی سند حیات یافته زمانی به سرانجام می‌رسد که با پرداخت مواجه گردد. والا گردش سند و اعتماد دارندگان آن سلب خواهد شد. در مقابل مزایایی که قانونگذار برای سند تجاری پیش‌بینی نموده، صادر کننده، انتقال دهنده و دارنده را موصف به انجام تشریفات نموده است که عدم انجام تشریفات مربوطه نتایج نامطلوبی را در پی خواهد داشت. از این جهت در پرداخت آن خلل ایجاد کرده و مسئول پرداخت را که مسئولیت او بعنوان مدیون سند مسلم است بری‌الذمه کرده و دارنده نتواند به راحتی به طالب موضوع سند تجاری دست یابد. بنابراین شناخت تشریفات پرداخت اهمیت بسیاری در حیانت از حقوق دارنده و در عین حال تعیین مرزهای مسئولیت امضا کنندگان سند در پرداخت وجه دارد که بی‌حد و حصر نباشد و همه مسئولین در یک کفه ترازو قرار بگیرند و در پرداخت تفکیک شوند. از این رو بر آن شدیم که به بررسی این مهم بپردازیم.

از بابی کتولسیون انستیتال میتواند راهگشای مقررات قدیمی کشور ما در زمینه اسناد تجاری باشد، به‌طوری‌که در این بین اصول و قواعد فقه امامیه که حقوق کشورمان متأثر از آن است نیز مورد تعرض قرار نگیرد. بعضاً به دلیل عدم ذکر صریح برخی مقررات و عدم کفایت مقررات قانونی در بحث اسناد تجاری حقوق دارندگان دست‌خوش اسباب گردیده اما خوشبختانه دکترین ما این اصول را پذیرفته و روبه قضایای نیز در مقابل این اصول صحیح و منطقی مقاومت به خرج نمی‌دهد و آن را به رسمیت می‌شناسد. بررسی نواقص حقوق کشورمان در زمینه پرداخت اسناد تجاری با

امعان نظر به کنوانسیون آنسیترال به عنوان یک قانون مدل و الگویی جامع با ارائه راهکارهای متناسب، در رفع این کاستی‌ها خصوصاً در تدوین لایحه جدید قانون تجارت از اهداف این کتاب می‌باشد. این کتاب در پی مشخص نمودن موضع حقوقی کشورمان در اهمیت به تشریفات بودن پرداخت سند تجاری می‌باشد که در این خصوص دیدگاه‌های کنوانسیون آنسیترال همراه با آن امیخته شده و مقایسه تطبیقی صورت گرفته تا تکمیل کننده بحث باشد.

امید است با این کتاب گامی هرچند کوچک در جهت بالندگی حقوق ایران برداشته شود و تا حدودی خلأ حقوقی کشورمان در این زمینه برطرف گردد. جی امیدواری بسیار است که مراکز داوری در رسیدگی به دعاوی راجع به این اسناد از این کتاب استفاده نماید.

این کتاب که شامل دو فصل است، در فصل اول به بیان مفهوم سند تجاری و شناسایی مسئولین سند و مدارای مسئولین اصلی از فرعی پرداختیم. چرا که تشریفات پرداخت از سوی هر یک از مسئولین سند تجاری متفاوت است و تفکیک مسئولین از یکدیگر تأثیر به‌سزایی در بهم تشریفات پرداخت و بری‌الدمه شدن مسئولین می‌گذارد.

از آنجایی که سند بدون ذینفع قابل اجرا نیست و این ذینفع است که سند را به‌اجرا می‌گذارد؛ بنابراین شناخت ذینفع سند به مراتب شناسایی مسئولین حاضر اهمیت است.

لذا در فصل دوم، با شناخت مفهوم دارنده سند تجاری، طی هفت بحث به شرح و بسط تشریفات که دارنده برای وصول وجه؛ ملزم به رعایت آن‌هاست و همچنین نحوه پرداخت توسط هر یک از مسئولین و حصول برانت دمه آن‌ها پرداخته شده است. بدیهی است که این مجموعه خالی از ایراد نیست، امید است صاحب نظران محترم بر این حقیر منت نهند تا از کیمیای نظرات مفیدشان برای رفع نقایص در چاپ بعدی استفاده شود.